

Stanovisko Nejvyššího soudu SSR ze dne 16.03.1982, sp. zn. Cpj 4/81, ECLI:CZ:NS:1982:CPJ.4.1981.1

Číslo: 1/1983

Právní věta: Ak súd prvého stupňa návrh na rozvod manželstva rodičov maloletého dieťaťa zamietol, odvolací súd nemôže takýto rozsudok zmeniť, manželstvo rozviesť a vec vrátiť súdu prvého stupňa iba na úpravu práv a povinností manželov k maloletému dieťaťu na čas po rozvode.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 16.03.1982

Spisová značka: Cpj 4/81

Číslo rozhodnutí: 1

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Manželství - rozvod, Odvolání, Rozhodnutí soudu, Výchova dítěte, Výživné dítěte

Předpisy: 94/1963 Sb. § 24
§ 26 99/1963 Sb. § 201

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozvod manželstva a s ním súvisiace otázky sú upravené v piatej hlave prvej časti Zákona o rodine (zákona č. 94/1963 Zb.) /1/ Z ustanovení § 23 ods. 2 a § 24 Zák. o rod. vyplýva, že manželstvo možno rozviesť len vtedy, keď nastane objektívny stav, charakterizovaný ako vážny rozvrat vzťahov medzi manželmi, ktorý znemožňuje plnenie spoločenského účelu manželstva.

Spoločenský účel manželstva pritom vyplýva z funkcií manželstva a rodiny ním založenej. Hlavným spoločenským účelom manželstva je založenie rodiny a riadna výchova detí (čl. I, veta tretia, základných zásad Zákona o rodine).

Plnenie výchovnej funkcie manželstva je teda hlavnou náplňou spoločenského účelu manželstva, najmä v manželstvách s maloletými deťmi.

Toto základné poslanie manželstva rešpektuje aj ustanovenie § 24 Zák. o rod. tým, že ukladá súdu nielen skúmať, či manželstvo nemôže plniť svoj spoločenský účel, ale výslovne zdôrazňuje osobitnú povinnosť súdu prihliadnúť pri rozhodovaní o rozvode najmä na záujmy maloletých detí. Odôvodnenosť návrhu na rozvod manželstva rodičov maloletého dieťaťa treba preto posudzovať vždy z hľadiska takto širšie chápaného spoločenského záujmu. Nemožno totiž rozhodnúť iba o vzájomných vzťahoch manželov a nebrať pritom o úvahy aj pomery maloletých detí, včítane skúmania podmienok, v akých deti žijú v rozvrátenom manželstve, a ich porovnanie s podmienkami, v ktorých budú

pravdepodobne žiť po rozvode manželstva. V tomto smere musí súd tiež zadovážiť potrebné skutkové podklady, aby mohol aj z tohto pohľadu posúdiť, čo prinesie rozvod rodičov maloletým deťom a či nebude znamenať zhoršenie ich postavenia.

Na posúdení týchto okolností bude, pravda, v mnohom ohľade závisieť aj rozhodnutie súdu o tom, ako budú upravené pomery maloletých detí v čase po rozvode manželstva ich rodičov, teda komu budú zverené do výchovy a koľko má každý z rodičov prispievať na ich výživu, ako to vyžaduje ustanovenie § 26 ods. 1 Zák. o rod. Týmto ustanovením sa však nesleduje iba procesný zámer vyjadrený v Občianskom súdnom poriadku 2) ustanovením § 113 ods. 1 o spojení konania o rozvod manželstva s konaním o úpravu pomerov manželov k maloletým deťom z ich manželstva na čas po rozvode. V konaní o rozvod manželstva rodičov maloletého dieťaťa nemožno od seba odtrhovať rozhodovanie o rozvode a rozhodovanie o úprave práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu na čas po rozvode. Výsledkom je jednotné, zásadne nedeliteľné rozhodnutie. Ustanovením § 26 ods. 1 Zák. o rod. sa tak zvyrazňuje požiadavka, aby súd pri rozhodovaní o rozvode neopomenul záujem maloletého dieťaťa, a súčasne sa vylučuje (pre prípad rozhodnutia o rozvode) výklad, že ide o spojenie dvoch konaní iba z procesných, prípadne procesno-ekonomických dôvodov, umožňujúcich rozhodnúť podľa potreby i samostatne. Takéto dôvody sa môžu uplatniť iba v prípade, keď návrhu na rozvod manželstva súd prvého stupňa vyhovel (porov. rozhodnutie uverejnené pod č. 40/1965 Zbierky rozhodnutí a oznámení súdov ČSSR a zborník I Najvyššieho súdu ČSSR „Najvyšší soud o občianském soudním řízení a o řízení před státním notářstvem“, SEVT, Praha 1974, str. 433, i zborník III Najvyššieho súdu ČSSR „Najvyšší soud o občianském soudním řízení v některých věcech pracovněprávních, občanskoprávních a rodinněprávních“, SEVT, Praha 1980, str. 328 a 329).

Prihliadajúc na citované ustanovenia nemôže odvolací súd zmeniť výrok o rozvode a rozviesť manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, ak súd prvého stupňa návrh na rozvod manželstva zamietol.

Odvolací súd by totiž musel (s ohľadom na jednoznačnú formuláciu ustanovenia § 26 ods. 1 Zák. o rod.) súčasne rozhodnúť aj o úprave pomerov detí na čas po rozvode, hoci túto otázku súd prvého stupňa neriešil a nerozhodol o nej. Tým by však zbavil účastníkov možnosti použitia ich práva na podanie opravného prostriedku, čo by bolo v rozpore so zásadou dvojstupňového konania pred súdmi, ako je upravená v ustanoveniach § 9, § 10 a § 201 O. s. p. Ak odvolací súd dôjde v odvolacom konaní vo veci rozvodu manželstva rodičov maloletého dieťaťa k záveru, že návrh na rozvod manželstva nemal súd prvého stupňa zmietnuť, neostáva nič iné ako celý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 221 O. s. p.).

1) teraz v znení zákona č. 132/1982 Zb.

2) v zákone č. 99/1963 Zb. v znení vyhlásenom pod č. 162/1973 Zb. a v znení zákona č. 133/1982 Zb.